

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/278/2019
Identifikačné číslo spisu: 5307207272
Dátum vydania rozhodnutia: 25.11.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:5307207272.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Z. E., bývajúceho v V. XX, okres P. S., P. republika, zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Stopka, JUDr. Cisarík s.r.o., so sídlom v Čadci, Potočná 2835/1A, proti žalovanému F. U. G., bývajúcemu v H. XXX, K., prechodne bývajúcemu v H., M., K., zastúpenému Mgr. Róbertom Kučerom, advokátom so sídlom v Žiline, Veľká Okružná 39, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 8C/6/2012, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 24. apríla 2018 sp. zn. 5Co/341/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Čadca (ďalej aj „prvostupňový súd“ alebo „súd prvého stupňa“) ostatným rozsudkom z 27. júna 2016 č. k. 8C/6/2012-562 určil, že bližšie označená nehnuteľnosť patrí do vlastníctva žalobcu. O trovách účastníkov konania a trovách štátu rozhodne do 30 dní od právoplatnosti rozsudku.

1.1. V podstatnom uviedol, že žalobca nadobudol vlastníctvo k spornej nehnuteľnosti vydržaním, keď na základe ústnej kúpnej zmluvy v roku 1967 sa chopil jej držby, od ktorej doby bola nehnuteľnosť dobromyseľne užívaná žalobcom. Žalobca vo svojich výpovediach tvrdil, že zmluva mala byť spísaná pred MNV, až následne súd ustálil, že sa malo jednať o ústnu kúpnu zmluvu.

2. Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 24. apríla 2018 sp. zn. 5Co/341/2017 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietol, žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie a odvolacím súdom v plnom rozsahu.

2.1. Odvolací súd uviedol, že aj keď prvostupňový súd v preskúmvanej veci správne právne posúdil dôsledky zmeny právnej úpravy v otázke možnosti nadobudnutia vlastníckeho práva k pozemkom vydržaním k 1. januáru 1992, s jeho právnym záverom o splnení jedného zo základných predpokladov vydržania, a to predpokladu oprávnenej, t.j. dobromyseľnej držby sa v súvislosti so zisteným skutkovým

stavom nemožno stotožniť.

2.2. Pokiaľ v preskúmvanej veci sa žalobca ujal držby pozemku údajne v roku 1967 na základe zmluvy o prevode, ktorá nebola registrovaná Štátnym notárstvom a ktorej písomná forma nebola preukázaná napriek tomu, že zákon písomnú formu, ako aj registráciu vyžadoval, nemohol byť žalobca so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že je vlastníkom, aj keď subjektívne mohol byť o svojom vlastníctve presvedčený. Požiadavka písomnej formy zmluvy pri prevode nehnuteľnosti a požiadavka registrácie zmluvy o prevode vlastníctva k nehnuteľnej veci, bola v Občianskom zákonníku (ďalej aj „OZ“) jasne a jednoznačne vymedzená v ustanovení § 134 ods. 2 v znení platnom do 31. decembra 1991 tak, že ak sa nehnuteľná vec prevádza na základe zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo účinnosťou zmluvy, pričom na jej účinnosť je potrebná registrácia Štátnym notárstvom, ak nejde o prevod do socialistického vlastníctva. Potreba písomnej formy zmluvy o prevode nehnuteľnosti je zakotvená v ustanovení § 46 Občianskeho zákonníka.

2.3. V tejto súvislosti ďalej uviedol, že z celého spisového materiálu nevyplýva, že by došlo k uzatvoreniu písomnej zmluvy o prevode nehnuteľnosti medzi právnym predchodcom žalobcu a žalobcom, z ktorého dôvodu odvolací súd konštatoval, že žalobca neunesol dôkazné bremeno.

2.4. Pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania odvolací súd vychádzal z ustanovenia § 396 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Najskôr opísal priebeh súdneho konania v danej veci a poukázal na rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 1MCdo/14/2010. V podstatnom uviedol, že odvolací súd nesprávne tvrdil, že žalobca podmienku dobromyseľnej držby nespĺnil. Podľa jeho názoru „[o]dvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, nakoľko bolo možné nadobudnúť i na základe ústnej zmluvy, ktorá však musela byť jednoznačne preukázaná“. V danej veci bola preukázaná výsluchom svedka Z. S., ktorého vypočutie nariadil dovolací súd v už uvedenom rozhodnutí sp. zn. 1MCdo/14/2010. Následne odcitoval príslušné, na vec sa podľa jeho názoru vzťahujúce hmotnoprávne a procesnoprávne predpisy (§§ 123, 124, 129, 130 ods. 1, 132 ods. 1, 142 ods. 1, 854, 865 ods. 1 a 3 a 868 OZ, §§ 80 písm. c/, 120 ods. 3, 125, 127 a 132 OSP a § 70 ods. 1 Katastrálneho zákona a uviedol, že odvolací súd v rozpore s vyššie citovanými zákonnými ustanoveniami a ustálenou súdnou praxou „nezapočítal dobu držby právneho predchodcu, nesprávne právne posúdil držbu ku dňu 1.1.1992, rozhodol nesprávne a je dôvod podať dovolanie“. Záverom navrhol, aby dovolací súd zrušil napadnuté odvolacie rozhodnutie a priznal mu náhradu trov dovolacieho konania.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu je správne a dovolanie žalobcu navrhol odmietnuť resp. zamietnuť. Uviedol, že odvolacie rozhodnutie je v súlade s rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/49/2010, pričom žalobca neuviedol žiadne rozhodnutie dovolacieho súdu, od ktorého sa mal odvolací súd odkloniť.

4.1. V reakcii na toto vyjadrenie žalovaného dovolateľ uviedol, že odvolací súd sa odklonil od rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1MCdo/14/2010.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

6. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015,

4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

8. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 172/03].

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

13. V neposlednom rade dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Rovnako je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

14. Žalobca podal dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, vo všeobecnosti nesúhlasiac a polemizujúc s právnymi závermi odvolacieho súdu, na základe ktorých zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalobu zamietol a poukazujúc pritom na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1MCdo/14/2010. S použitím výkladového pravidla uvedeného v § 124 ods. 1 CSP najvyšší súd ustálil, že žalobca za nesprávne právne posúdenie veci považoval záver odvolacieho súdu, že pre nedostatok písomnej zmluvy o prevode nehnuteľnosti medzi právnym predchodcom žalobcu a žalobcom nemožno považovať držbu nehnuteľnosti žalobcom za dobromyseľnú (oprávnenú). Podľa jeho názoru k záveru o dobromyseľnosti držby možno dospieť aj pri jednoznačne preukázanej ústnej zmluve (bod 3).

14.1. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad

Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

14.2. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Pokiaľ dovolateľ neoznačí, alebo nesprávne označí ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ. V prípade nekonkretizovania podstaty odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, resp. nesprávneho označenia dovolacieho rozhodnutia nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priechiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (2Cdo/203/2016, 3Cdo/28/2017, 4Cdo/14/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/78/2017, 8Cdo/50/2017 a 8Cdo/141/2017).

14.3. Dovolateľ uviedol, že odvolací súd sa odklonil (iba) od dovolacieho rozhodnutia sp. zn. 1MCdo/14/2010. V označenom rozhodnutí, ktoré časovo predchádzalo napadnutému odvolaciemu rozhodnutiu (teda sa týkalo teraz prejednávanej veci, pozn.) však najvyšší súd otázku dobromyseľnosti (oprávnenosti) držby neriešil. Dovolateľ (GP SR) v tejto veci v podstatnom namietal, že rozhodnutie súdu bolo vydané predčasne, bez riadne zisteného skutkového stavu veci. Najvyšší súd v tejto veci posudzoval existenciu procesnej vady (zmätočnosti) a nie nesprávnosť právneho posúdenia veci. Už len toto zistenie robí označené rozhodnutie dovolacieho súdu nespôsobilým založiť odklon u napadnutého odvolacieho rozhodnutia. Je síce pravdou, že najvyšší súd zrušil predchádzajúce rozhodnutia nižších súdov (na základe ktorých bola žaloba už raz zamietnutá, pozn.) ale urobil tak z dôvodu, že (i) súdy nedoručili strane žalobcu vyjadrenie žalovaných k jeho odvolaniu a (ii) nebol vypočutý svedok Z. S., ktorý „mohol ozrejmiť nielen skutočnosti týkajúce sa nadobudnutia spornej nehnuteľnosti P. S., ale aj okolnosti súvisiace s jej prevodom na žalobcu“ a preto dokazovanie vykonané nižšími súdmi „v dôsledku zamietnutia žalobcom navrhovaného dôkazu nemohlo potom predstavovať dostatočný podklad pre rozhodnutie vo veci, t. j. pre náležité posúdenie možnosti vydržania predmetnej nehnuteľnosti žalobcom“. V súvislosti so žalobcom označeným rozhodnutím dovolacieho súdu možno preto bezrozporne uzavrieť, že toto dovolacie rozhodnutie nepredstavuje ustálené vyriešenie právnej otázky, na riešení ktorej (inak) založil odvolací súd svoje rozhodnutie.

14.4. Keďže dovolateľ iné rozhodnutia - predstavujúce ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa mal odvolací súd odkloniť - neoznačil, prípustnosť dovolania žalobcu preto z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nevyplýva.

15. Pokiaľ žalobca v ďalšej časti podaného dovolania (iba) polemizoval s právnymi závermi odvolacieho súdu, spochybňoval správnosť jeho rozhodnutia, či kritizoval prístup odvolacieho súdu k právnemu posudzovaniu veci (bod 3 in fine), uvedené námietky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. V tejto časti totiž žalobca neformuloval relevantnú právnu otázku, ani neuviedol dovolacie rozhodnutia, od ktorých sa mal odvolací súd odkloniť.

16. Nad rámec veci najvyšší súd uvádza, že odvolací súd pri svojom rozhodovaní implicitne vychádzal (aj) z rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/49/2010, v zmysle ktorého záverov „ak sa niekto uchopí držby nehnuteľnosti na základe ústnej zmluvy o prevode nehnuteľnosti, nemôže byť s ohľadom na všetky okolnosti v dobrej viere, že je vlastníkom veci, a to ani v prípade, ak je presvedčený, že takáto zmluva k nadobudnutiu vlastníctva k nehnuteľnosti postačuje a jej zápis v katastri nehnuteľnosti je len formálnym úkonom. Držba nehnuteľnosti, ktorá sa o takú zmluvu opiera, nemôže viesť k vydržaniu.“ (podobne 4Cdo/361/2012).

17. Najvyšší súd preto, konštatujúc danosť dôvodov pre odmietnutie dovolania v zmysle § 447 písm. c/ a f/ CSP, dovolanie žalobcu odmietol.

18. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku žalovaného na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

19. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.